14.11.2024

Lausunto Hallituksen esityksestä HE 170/2024 vp

Energiavirasto kiittää mahdollisuudesta lausua HE 170/2024 vp Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi energiatehokkuuslain muuttamisesta.

Hallituksen esityksen tavoitteena on uudistetun energiatehokkuusdirektiivin (EU/2023/1791) 12 artiklan ja siihen liittyvän VII liitteen täytäntöönpano. Energiavirasto ottaa lausunnossaan kantaa hallituksen esityksessä Energiavirastolle esitettyyn resurssitarpeeseen ja Energiavirastolle kokonaisuudessaan kohdistuvien tehtävien aiheuttamaan työmäärään.

Tilanteen taustoitus

Energiatehokkuusdirektiivin 12 artikla jäi direktiivineuvottelussa komission tarkoitukseen nähden vajaaksi, sisältäen jäsenvaltioita koskien vain datakeskusten velvoittamisen asettamaan tietojaan julkisesti saataville. Julkaistavat tiedot on esitetty direktiivin liitteessä VII. Komissiolla on 12 artiklan mukaan velvoite perustaa tietokanta ja arvioida siihen saamansa tiedot sekä toimittaa ehdotuksistaan raportti parlamentille ja neuvostolle 15.5.2025 mennessä. Direktiivissä ei kuitenkaan ole säädetty velvoitetta toimittaa tietoja komission tietokantaan.

Komission oma näkemys oli vielä 16.6.2023, että tietokannassa ei tämän seurauksena tule olemaan tarkoitettuja tietoja. Komission ratkaisu tietojen toimittamisen velvoittamiseksi oli hyödyntää direktiivin 33 artiklassa annettua delegoidun asetuksen valtuutta ”vahvistaa unionin yhteinen järjestelmä”. Järjestelmä-termin perusteella komissio sisällytti tähän asetukseen direktiivin 12 artiklasta pois jääneen tiedontoimitusvelvoitteen datakeskuksille.

Kansallisen toimeenpanon kannalta tilanne on haasteellinen, koska 14.3.2024 voimaan tullutta delegoitua asetusta, joka siis on sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa sovellettavaa lainsäädäntöä, on käytetty ja käytetään direktiiviin jääneiden aukkojen paikkaamiseen. Erityisen haasteellinen tilanne on toimeenpanevan viranomaisen näkökulmasta, kun resursseja vaativat tehtävät eivät tässä tapauksessa pääsääntöisesti tule kansallisen lainsäädännön kautta vaan ovat seurausta delegoidun asetuksen velvoitteista. Kansallisen vastuutahon, jota ei mainita direktiivissä eikä asetuksessa, nimeämispyyntö tuli 12.7.2024 komissiolta sähköpostilla.

Energiavirastolle kohdistuvat tehtävät ja työmäärä

Pelkkä hallituksen esityksen mukainen maakuntatiedon julkistamisen seuranta ei aiheuta erityistä valvontatarvetta. Mikäli tietojen julkisesti saataville asettamisvelvoite olisi direktiivin liitteen VII laajuinen, on todennäköistä, että valvontatarve olisi merkittävästi suurempi. Erityisesti sen arviointi, mitkä tiedot ovat sellaisia liikesalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja, joita ei tarvitse julkistaa, aiheuttaisi lisätyötä. Tällöin Energiaviraston tulisi valvoa, että kaikki liitteen VII mukaiset tiedot julkistetaan, ja tarvittaessa tehdä linjauksia siitä, millaista tietoa

on pidettävä, tai voidaan pitää liikesalaisuutena. Energiavirastolla ei ole datakeskus-asiantuntemusta ja kyseinen delegoitu asetus on täynnä datakeskus-spesifisiä tietoja.

Käytännössä Energiavirasto joutuu jo tällä hetkellä tiedottamaan, neuvomaan ja ohjeistamaan datakeskustoimijoita delegoidun asetuksen vaatimuksista, kuten viranomaisen on myös toimivaltaansa kuuluvissa asioissa hyvän hallintotavan mukaan toimittava. Komissiolla on 33 artiklan nojalla valtuus antaa uusia delegoituja säädöksiä ja niiden kautta kanavoituvien hallinnollisten tehtävien määrän voi olettaa vain kasvavan. Hallituksen esityksessä arvioitu 0,7 henkilötyövuoden resurssi ei tällöin todennäköisesti ole riittävä.